

Legyen a kertünk állatbarát!

Hogyan gazdagíthatjuk kertünk állatvilágát?

Kiadja a Rónaőrző Természetvédelmi Egyesület és a Magyar
Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 2014
<http://ronaorzo.csillagpark.hu>
<http://mme.hu>

Írta és szerkesztette:

Koczka András

Szakmai közreműködő:

Szabó Tünde

Képek:

Orbán Zoltán, Czinege Anett, Imre
Tamás, Bajor Zoltán, Benke Szabolcs,
Koczka András, Internet

A Legyél te is a méhek barátja projektünk
(azonosító: SMCA-2013-0650-Z) a Svájci
Hozzájáruláson keresztül a Svájci Állam
társfinanszírozásával valósul meg.

Átjárnó

Ez a rövid tájékoztató valamiféle útmutatást szeretne adni tanórán kívüli környezeti nevelési programokhoz. Fő célja bemutatni a lakókörnyezetünkben (főleg a kertünkben, de akár az oktatási intézmények udvarán, erdei iskolák körül) könnyen megvalósítható olyan tevékenységeket, melyekkel élőlénybaráttá tehetjük azt.

Nem törekedtem a teljesség igényére, de mindezen információk nagyon fontos, hogy beépüljenek a fiatal korosztály tudatába és az ötleteket kivitelezve és az eredményeket megtapasztalva talán természetvédelemmel kapcsolatos további ismeretek megszerzésére ösztönözheti őket.

Koczka András

Miért is jó, ha a kertünkbe csaljuk az állatokat?

A válasz nagyon egyszerű. Nem a miénk a körülöttünk lévő világ, mi csak részei vagyunk annak. Osztozunk a vízen, a levegőn, a táplálékon és mindenben, a sok-sok állattal, növényvel, gombával, amik élnek a Földön.

Annál jobb és szebb a világ, minél sokfélébb, minél változatosabb. Ebbe beletartozik a saját kertünk élővilága is. Mi is tudunk tenni azért, hogy a kertünkben nagyobb legyen az élőlények sokszínűsége.

Búvóhelyet, szálláshelyet, táplálékot vagy akár állandó lakhelyet tudunk nekik felajánlani. A kertünk gondozása során is tudunk ügyelni annak lakóira.

Sajnos, sok állatfaj az ember ténykedései miatt rossz helyzetben van, akár a kipusztulás is fenyegetheti. Természetesen nem várhatjuk el, hogy ha állatbarát módon alakítjuk ki a kertünket vagy élőlénybarát dolgokat készítünk és helyezünk ki a kertbe, egy szép napon majd bengáli tigris vagy óriás panda bukkan elő a sövényünk mögül, mint ahogy a kerti tavunkban sem fog barátfőka lubickolni.

Ennek ellenére rendkívül kevés erőfeszítéssel nagyon sokat tehetünk a környezetünk élővilága érdekében! A legkülönbélebb, akár védett állatok is hamar elfogadják majd gondoskodásunkat, figyelmünket és személyes jelenlétükkel, sőt segítségükkel hálálják meg azt.

Nagyon fontos, hogy megtegyünk minden tőlünk telhetőt a vadállatok védelméért, már csak azért is, ha elgondoljuk, mennyivel kellemesebb egy madárdalos, méhdöngicséléssel, pillangókkal teli kertben tölteni a szabadidőnket, ahol esténként sündisznó ballag át a gyepen, vagy zöld varangyok pirregnek a kerti tóban, mint egy sivár, érdektelen, pusztán csak kerítéssel elkerített területen.

A hasonló élmények szerzésével és legfőbbként a kertünkbe csalogatható állatok segítségével és tanulmányozásával kapcsolatban álljon itt a következőkben néhány hasznos tanács.

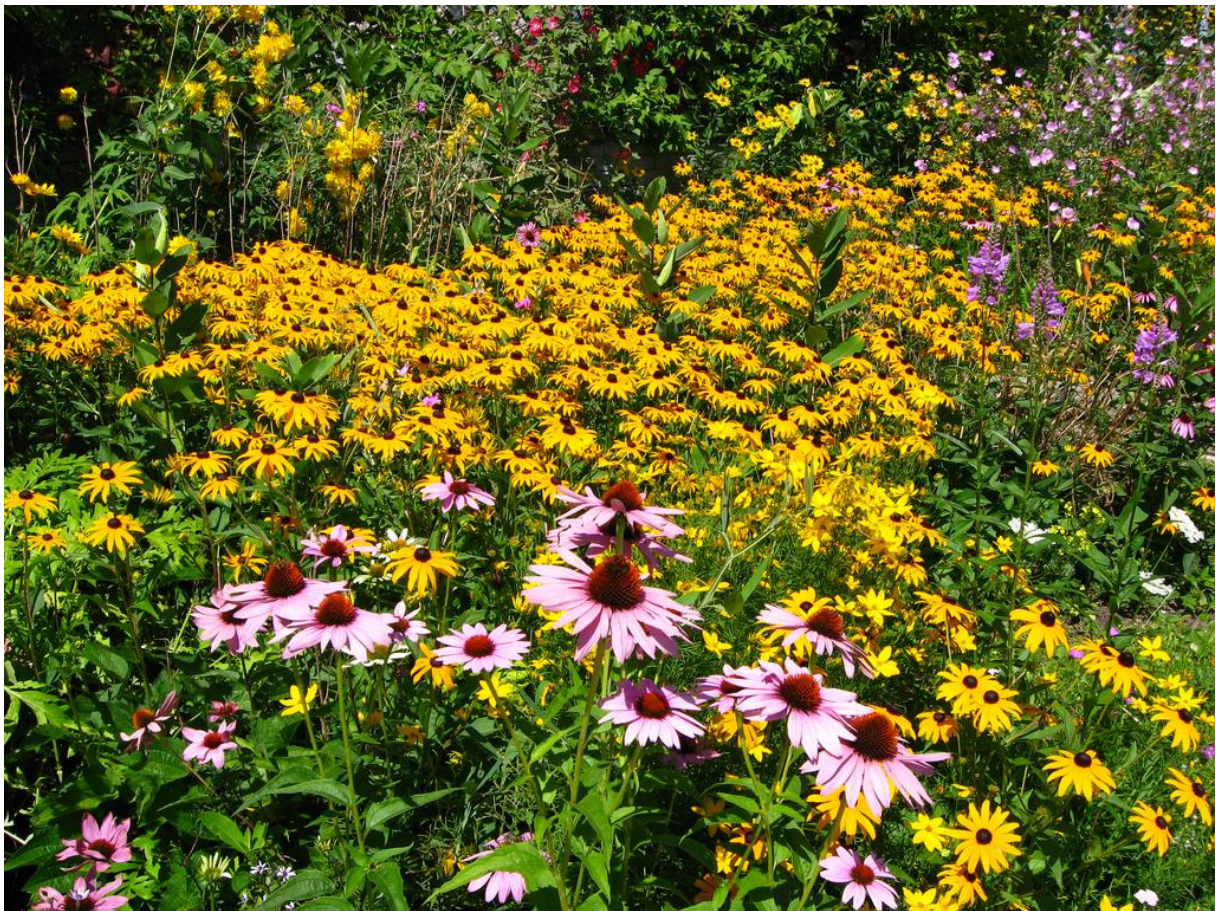
Általában, mit ne tegyünk?

Ne használjunk vegyszereket a kertben, próbáljunk meg természetes kártevőriasztó anyagokkal dolgozni!

Ne nyírjuk le mindig biliárdasztal-simaságúra a gyepet! Hagyjunk legalább néhol elburjánzó, nedvesebb foltokat, sarkokat. Az ilyen helyeken jobban megmarad a nedvesség, több a bűvőhely. Fűnyírásakor ide menekülhetnek az apró kerti élőlények.

Ne gyűjtsük össze és égessük el az avart! Inkább komposztáljunk.

Ne zavarjuk a kerti állatainkat pl. fiókaneveléskor, teleléskor!

Ízeltlábúak

A kertünket kialakíthatjuk sokféleképpen. Lehet úgy is csinálni, hogy minél több érdekes ízeltlábút vonzzon magához. Néhány példa következik, mit is tehetünk.

Vendégeljük meg a méheket, darazsakat!

Sokan tartanak tőlük, de szerfölött érdekes, változatos élőlények tartoznak közéjük.

Ne óvakodjunk ezektől az állatoktól, hanem ismerkedjünk meg velük. Sajnos egyre több fajuk állománya csökken, vagy eltűnőben van. Ennek oka lehet az élőhelyeik eltűnése, táplálékuk megfogyatkozása, vagy a mezőgazdasági vegyszerek túlzott használata is. Próbáljunk segíteni rajtuk, akár a saját kertünkben is.

Sokan nem is gondolják, milyen nagy a jelentősége ezeknek az állatoknak, a legkülönbélebb – akár gazdaságilag is hasznos – növények beporzásában.

A legtöbb ízeltlábúnak nincs túl nagy élettere, így amennyiben kedvező feltételeket teremtünk nekik, az év jó részében találkozhatunk velük a kertünkben.

Mit tehetünk az érdekükben?

Amennyiben szeretnénk, ha a kertünkben megjelenének a hártványásszárnyúak, ültessünk például olyan fűszernövényeket mint a bazsalikom, zsálya, citromfű, vagy a kakukkfű.

A herefélék, vagy a különféle ernyős virágzatú lágyszárúak mind terület-területként fogják vonzani az érdekes ízeltlábúakat!

A kerti cserjéink kiválasztásánál is törekedhetünk a rovarokat csalogató, őshonos fajok ültetésére. Kiváló a bodza, vagy a kökény ilyen célokra. Amellett, hogy táplálékot nyújtanak még szépítik is a környezetünket.

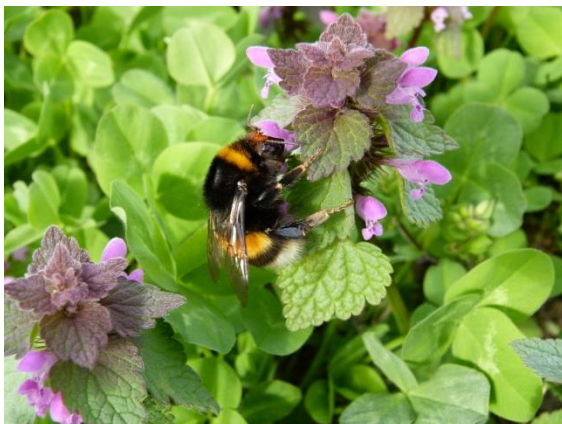
Összegöngyölt nádszövetből készíthetünk praktikus, akár a kerti fáink ágaira kiakasztható lakhelyet a hártványászárnyúak számára. Nem árt, ha a nádszálakat előtte kifúrjuk, így könnyebben belakhatják azt az ízeltlábúak! A farönkbe fúrt lyukaknak is hamar gazdája akadhat!

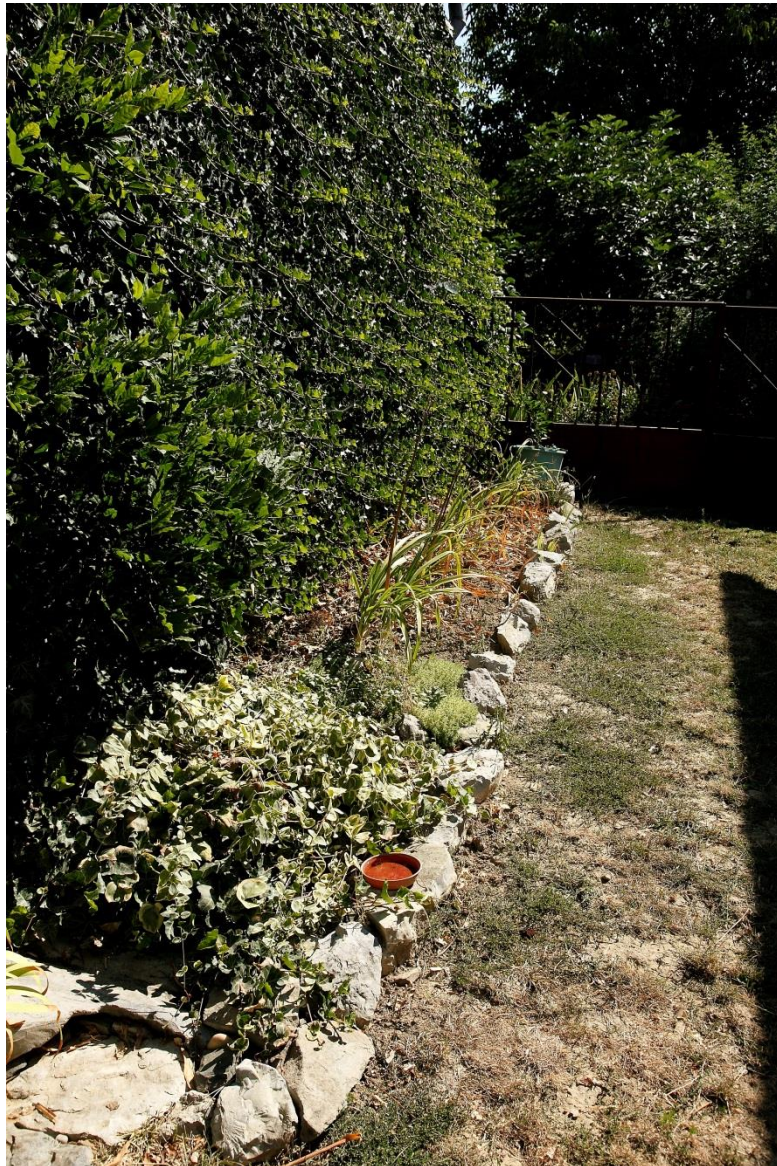

Darázsgarázsnak nevezik az ilyen kis praktikus lakóhelyeket. Ebben magányos méhek, darazsak találhatnak maguknak helyet. Kertünk növényeinek beporzásán kívül színesítik annak élővilágát is. Ez az alkalmatosság akár a fák ágaira is kihelyezhető.

Ha a kertünkben sok virágos növény található, nagyban megkönnyíthetjük a poszméhek életét is. Ha szeretnénk, hogy „saját” poszméheink döngicséljenek a kertünkben, mesterséges poszméhkas kihelyezésével készíthetjük őket a maradásra. Elég az is, ha egy lefelé fordított virágcserep szélén ütünk kis bebúvónyílást, a poszméhek meg fogják jelenlétükkel hálálni odafigyelésünket.

Megtehetjük, hogy csöpögő csapot hagyunk a kertben, vagy kis tálkában vizet helyezünk ki (mindig tegyünk bele nagy követ, téglát, hogy elkerüljük az állatok esetleges vízbe fúlását), mivel főleg a nyári aszályok idején a hártyásszárnyúak is szenvedhetnek. Kis erőfeszítéssel sokban tudjuk segíteni a legkülönbözőbb hártyásszárnyú fajok fennmaradását! Nagyban hozzájárulhatunk nem csak a kertünk, de hazánk biológiai sokféleségének megőrzéséhez. A kerti hártyásszárnyúak fényképezése és beazonosítása pedig kiváló elfoglaltsággá, sőt kutatómunkává is válhat számunkra.

Lepkék

Nagyon ritka lehet az olyan ember, aki viszolyog a pillangóktól. A legtöbben szeretnénk velük minél többször találkozni. Egy kert szépségét nagyban emeli, ha szép lepkék szálldosnak benne. Ennek érdekében mi is sokat tehetünk!

Akkor fognak lepkék megjelenni a kertünkben, ha táplálékot találnak nálunk. A következőt kell tennünk: Ültessünk olyan növényeket, hogy tavasztól őszig mindig virágozzon valami a kertben. Kimondottan csábítja a lepkéket nyáriorgona, a szegfű, a petúnia, a zsálya. Arra is gondolhatunk, hogy a lepkehernyók tápnövényeiből ültetünk, így kis szerencsével még a peterakást, a hernyók táplálkozását, vagy bebábozódását is megfigyelhetjük. A közönséges csalán pl. a nappali pávaszem hernyójának tápláléka is.

Kihelyezhetünk lepkeetetőket, melyekben cukros víz található oda, ahol épp nincs virág. Ezeket házilag is elkészíthetjük, de boltban is beszerezhetők.

Kétéltűek, hüllők

Hazánkban minden kétéltű és hüllő védett, nem szabad befogni őket. Más az, ha maguktól keresik fel a kertünket. Kis odafigyeléssel azt is elérhetjük, hogy tanyát verjenek nálunk és állandó segítőinkké váljanak.

Létesítsünk kis tavat ahová petézhetnek a kétéltűek:

Nem mindegy, hogy milyen nagy a petézőhely. Ez függ természetesen az adott lehetőségektől is, de attól is függ, milyen fajokon szeretnénk segíteni. Az unkák gyakran már elkerülik a 10 négyzetméternél nagyobb területű tavakat, és a fél méteresnél mélyebb vizeket. A barna varangynak ezzel szemben a nagyobb vízfelszín és a mélyebb víz felel meg a legtöbb esetben. Erre persze vannak ellenpéldák, ahol kényszerből foglalják el az egyébként nem túl megfelelő vizeket. Ha a vízpartra ritkás nádat ültetünk, nagyban megkönnyíti a varangyok petezsinórjainak rögzítését. Figyeljünk arra is, hogy ne legyen a tónak magas

pereme, mert a békák nem fognak tudni kimászni belőle, csapdába eshetnek. Segíthet a rögtönzött békafeljárók elhelyezése is. A zöld levelibéka viszont inkább a kisebb, gazdag vízínövényzettel rendelkező tavakat szereti, ahhoz, hogy elérje az újonnan létesített tó ezt az állapotot, gyakran több évre is szükség lehet. Arra is figyelni kell, hogy ez a faj azt szereti, ha a parton magas cserjék és bokrok találhatóak és a vízben nem telepítünk halakat. A gótek is hamar elpusztíthatják a levelibéka petéit és az ebihalakat.

Ezekből látszik, hogy egy kis kerti tó is nyújthat megfelelő élőhelyet a kétéltűek számára. Ha a talajvíz túlságosan lesüllyedt, fóliabéléssel is megtarthatjuk a vizet. A tavat mindig a környezetében honos parti és vízínövényekkel telepítsük be, így szinte rögtön meg fognak jelenni a természetben is hasonló körülmények közt (tócsákban, kis vizekben) élő állatok is. Természetesen a kétéltűeken kívül egy egész kis életközösség fog jó esetben kialakulni egy helyesen elkészített kerti tóban, amellet, hogy szemet gyönyörködtető, rekreációs hatással is rendelkezik.

Mondhatom, csak ritkán sikerül egyszerre több kétéltűfajnak is kedvező életfeltételeket nyújtani, inkább csak két, olykor három fajnak tudunk tartós

élőhelyet biztosítani. Amennyiben nagy kiterjedésű kerttel rendelkezünk, építhetünk egymástól néhány méterre több medencét is, különböző kiépítéssel. Minél jobban különbözik egymástól két tó kiépítése, vízínövényvilága, annál több kétéltű telepedhet meg bennük az évek során.

FONTOS !!!

Olykor a kertünk közelében, ahová a kétéltűek tavasszal petézni járnak a közeli területekről, forgalmas autót út lehet. Ilyenkor tegyük meg mindent annak érdekében, hogy a tavunkhoz érkező pl. varangyok ne essenek a forgalom áldozatául. Az út túloldalán földbeszúrt karókhöz rögzített fóliacsík megállítja az érkező kétéltűeket. Ha vödörket ásunk le a „kerítés” mellé, az állatok bele fognak pottyanni, ahogy keresik az útjukat. Naponta ellenőrizzük a fogást és szállítsuk át őket a biztonságos oldalra, a tó közelébe. Természetesen a szaporodási időszak végeztével is el kell végezzük ezt a feladatot Rengeteg állatot menthetünk így meg a pusztulástól!

Helyezzünk ki „béka garázst” varangyainknak!

Ha varangyokról van szó, gondoskodhatunk a kert végében egy kis farakásról, vagy valamilyen búvóhelyről és telelőhelyről is, így egész évben a közelben maradhatnak ezek az állatok. Nagyon kedvelik a nedvesebb, párásabb helyeket, szaporodási időszakon kívül nem maradnak a tavunkban, de megtarthatjuk őket a kertünkben. Általában éjjel indulnak vadászgatni, addig – főleg a nyári melegek idején – elhúzódnak, valami hűvösebb helyre.

Ilyen célra kiválóan alkalmas lehet az un. „béka garázs”. Megfelel az egyszerű, bebúvási lehetőséggel ellátott cserépedény is, valami árnyékos helyre helyezve.

Építsünk gyíkvárat!

Ha a kertünk a város szélén van és esetleg még a környéken gyíkok is élnek, kiválóan alkalmas lehet arra, hogy menedéket nyújtson a gyíkoknak, melyek a kerítéseken, töltéseken, a telkek szélein találhatnak maguknak búvóhelyet. Nekik mindenképpen kellően száraz és meleg élőhelyekre van szükségük, így a legjobb, ha kövekből falakat, kőrakásokat építünk. Az ilyen kisebb –nagyobb sziklából, kövekből álló építmény búvóhelyek és napozóhelyek garmadáját nyújtja nem csak a gyíkoknak, de táplálékállatainknak is az ízeltlábúaknak. Nem kell, hogy túlságosan nagy legyen, tökéletesen elég egy 50 – 100 cm-es magasság és megközelítőleg 2 m – es, vagy akár annál kisebb átmérő. A laza halomba rakott hullámcserép is tökéletesen megfelel, mert hamar átmelegszik, és sokáig tartja a hőt. Fontos, hogy szórjunk valamennyi homokot a gyíkvár aljára, mert ez a laza szerkezetű aljzat lehetővé teszi azt, hogy le tudják rakni a

tojásaikat. Mindig legyen napos helyen az építmény. Ha egy csendes kertvárosi részen 8 – 10 ilyen gyíkvár létesülne, hamar stabil populáció alakulna ki.

Madarak

Nem elég, ha megfigyeljük a madarakat, védenünk is kell őket. Gyakorlati természetvédelemről és azon belül is madárvédelemről csak akkor beszélhetünk, ha tudatosan cselekszünk is annak érdekében.

Felmerülhet a kérdés: mit is tehetünk a madarakért? Segíthetjük őket abban, hogy megtelepedjenek, fészkeljenek és fiókákat neveljenek. Fontos, hogy megfelelő fészkelőhelyek (pl.: idős, odvas fák) hiányában biztosítsunk a madarak számára mesterségeseket.

Készítsünk és rakjunk ki madárodúkat:

Készítsünk, vagy vásároljunk mesterséges (fából készült) fészekodút. Már az is segítség, ha csak egy odút helyezünk ki a kertbe, vagy a közeli parkba, de létrehozhatunk több odúból álló odútelepet is (persze ne helyezzük túlságosan egymás közelébe őket).

Az odúlakó madarak számára különféle odútípusokat használhatunk. A legkisebb bejárónyílási átmérővel rendelkező (28 mm) ún. „A”-típusú odúba a kék és barátcinegék férnek be, a nagyobb széncinegének vagy csuszkának már a „B”-típusú (32 mm-es átmérőjű) bejárónyílásra van szüksége. A bejárónyílások (és természetesen az odú belső mérete) persze lehetnek nagyobbak is, ha harkályokra, szalakótára, búbos bankára, vagy odúlakó baglyokra várunk. Létezik az ún. „C”-típusú madárodú is, melynek az elülső oldala félig nyitott. Ez a fajta lakóhely a rozsdafarkúak kedvence.

Nem árt, ha tudunk néhány dolgot, mielőtt odút helyeznénk ki:

- A faodú anyaga mindig teljesen ki legyen száradva.
- A röpnnyílása lehetőleg délre vagy keletre nézzon.
- Jó, ha az uralkodó széliránnyal ellentétes oldalra helyezzük.
- Legyen a közelben bokor vagy lombos ág, így biztonságban érzik magukat.
- A lombos ág ne takarja el a bejáratot.
- Erdő esetén mindig az erdőszélre, tisztás közelébe, erdei utak mellé helyezzük őket.
- Ha lehet, inkább akasszuk vagy kötözzük fel az odút, ne csavarral rögzítsük.
- A madárodú mindig függőlegesen álljon és vetüljön árnyék rá.
- Legjobb, ha mindezt ősszel végezzük el, így télen már éjszakázhatnak benne.

Az odútelep gondozása felelősségteljes feladat. A költési időszakban ne háborgassuk a madarakat, bizonyos távolságból figyelve is láthatjuk a fészekanyagot, táplálékot szállító állatokat.

Télen minden odút ki kell takarítani, a madarak évente újraépítik bele a fészket. Ha nem tesszük meg, a felgyülemlett piszok, az elszaporodó atkák megbetegíthetik a fészkealjat! Az esetleges javításokat, pótlásokat is ilyenkor végezzük. Takarításnál ügyeljünk arra, hogy nem csak madarak telepedhetnek bele a faodvakba. Erdei egerek, pelék, denevérek is elfoglalhatják azokat. Ilyen esetben ne háborgassuk az állatokat. (A téli álmot alvó mogyorós pele felébresztése akár az életébe is kerülhet!)

Már azzal is segítjük a madarakat, ha kertünkbe egyetlen fészekodút helyezzünk ki. Ha van rá módunk, tegyük meg!

Etessük télen a kertben a madarakat:

Élelem felajánlásával is sokat tehetünk értük. Télen sokszor szembesülnek a táplálékhiánnyal, ezenkívül a nagy hidegek is megviselhetik őket. Megfigyelték, hogy szívesebben fészkelnek olyan helyen, ahol télen is megleglik a betevő falatot. Ha az etetőhöz csaljuk a madarakat, sok érdekes megfigyelést tehetünk, sőt lehetőségünk nyílna a fényképezésükre is. A madarak téli etetésének is van néhány fontos alapszabálya, melyeket mindig szem előtt kell tartanunk.

A legfontosabb, hogy ha elkezdtek a madáretetést, nem szabad hirtelen, a tél közepén felhagyni vele! A biztos élelem „hírére” sok madár gyűlhet a környékre, több, mint amit a terület etetés nélkül el tudna látni táplálékkal. Ha egyik napról a másikra megszűnik a táplálékforrás, akár sokuk halálát is jelentheti, ezt pedig nyilván senki sem szeretné.

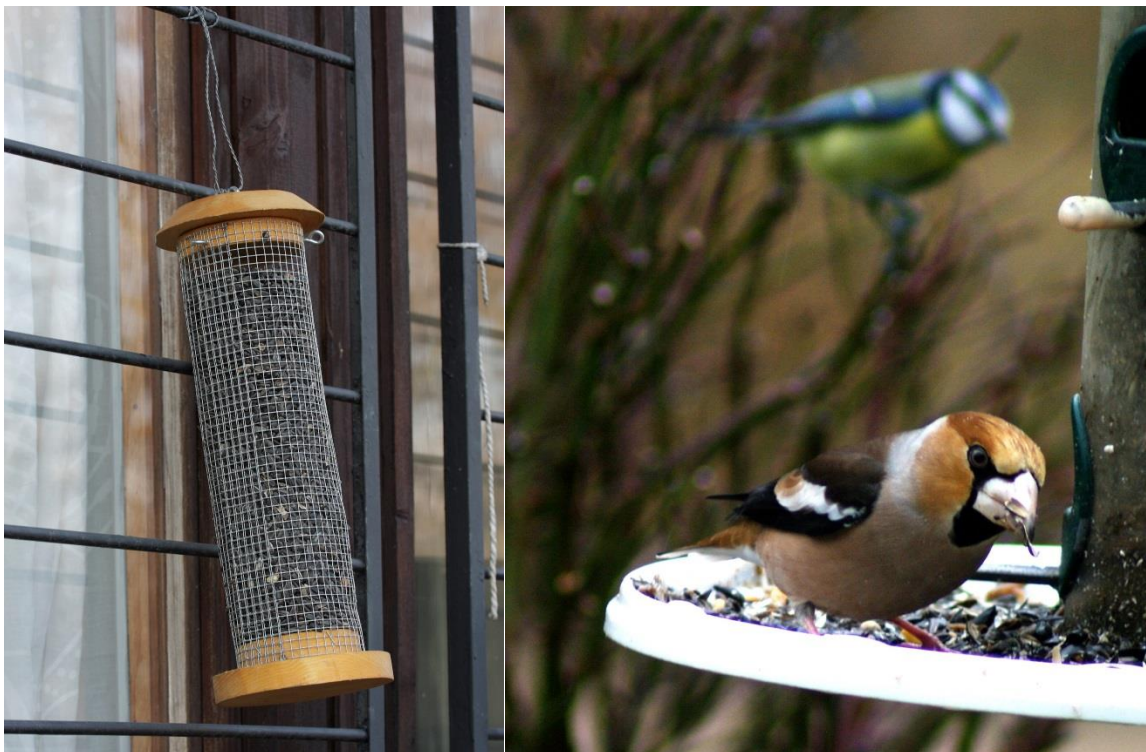
Kis térfogatú, de nagy kalóriatartalmú takarmányt használjunk. A legjobbak az olajos magvak (napraforgó, tökmag, dió, repcemag, köles), a faggyú, szalonna. A rigófélék és az áttelelő vörösbegyek örömmel veszik a gyümölcsöket, zöldségeket. Ha kiszórjuk a földre a konyhai hulladékot, egyhamar föl fogják fedezni, és jót fognak lakmározni belőle. Kiválóan megfelel számukra, ha főtt krumplit, apróra vágott főtt tojást, sárgarépat, almát, főtt vagy nyers húsdarabkákat szórunk ki. Kedvelt eledelük a szárított bogyó (bodza,

csipkebogyó, fagyal) is. Kenyérmorzsát, tésztafélét ne használjunk, mert megerjedhet a madarak begyében és halálukat okozhatja!

Sokan kedveskednek – a manapság már boltokban is kapható - „madárkaláccsal” a viszontagságos téli időben a madaraknak. Mindenféle olajos magvakat kevernek faggyúba, zsiradékba, majd általában labdává gyúrnak és úgy függesztik ki. A madarak ebből csipegetnek.

A madáretetőt lehetőleg nyílt helyre tegyük, mert egyrészt a madarak így hamarabb felfedezik, másrészt nehezebben tudnak megbújni a közelében az esetleg madárpecsenyére vágyakozó macskák.

A madáretetéshez nem szükséges drága felszerelések vásárlása. Egy ablakpárkányra kihelyezett, napraforgóval töltött dobozka is sok örömet okozhat nekünk (és persze a cinegéknek, pintyeknek, stb...). Számos etetőtípus ismeretes a kertekben gyakori házikószerű dúcetetőtől kezdve a bebúvónyílással ellátott lopótökig és műanyag flakonokig, de mindegyiknél lényeges, hogy az eső, a hó ne érje a kitett táplálékot. A magvak persze pénzbe kerülnek, de kis utánajárással szert tehetünk rájuk olcsón vagy esetleg ingyen is. A madaraknak megfelel az emberi táplálkozásra alkalmatlan, kis szemű napraforgó is.

Legyen madárbarát a kertünk:

Nyáron is tehetünk a madarakért. A nagy hőség idején sokat számít, ha van a kertben egy kis vizesládka, vagy egy folyton csepegő csap, így a madarak inni és fürödni tudnak.

Jó, ha a kertünkben olyan bokrokat (pl. bodza), fákat, futónövényeket ültetünk, melyek búvó-, és fészkelőhelyet nyújtanak, bogyói pedig terített asztalként szolgálnak a madaraknak. Az igazi madárbarát kertben mindezek megtalálhatóak. Kerüljük a vegyszerek használatát, ügyeljünk a kertben vadászó macskákra.

Az aktív madárvédelemnek persze sok más útja is van. A legjobb, ha felkeressük a helyi természetvédelmi egyesületet, nemzeti parkot, vagy a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület helyi csoportját, mert általuk szervezeten is részt vállalhatunk a madárvédelmi munkákban. Végül, de nem utolsósorban sokat számít, ha minden lehetőséget megragadunk, hogy másokat is megismertessünk a madárvédelem ügyének fontosságával.

Emlősök

Két főleg éjjeli életmódú emlősállatot is köszönhetünk –mások mellett - a kertben, a sündisznót és a denevért.

Mit tegyünk, hogy elfogadják a kertünket? Biztosítsunk nekik lakóhelyet, búvóhelyet.

Készítsünk és helyezzünk ki denevérodút!

A denevérodú más, mint a madarak részére kihelyezett fészekodú. Ebben az esetben a bejárónyílás alul található, maga az odú pedig inkább lapos. Belül, a faanyagba vízszintes rovátkákat kell vésni, ebbe fognak fejjel lefelé lógva kapaszkodni a denevérek. Ezzel a módszerrel természetesen az odúlakó denevéreket csaloghatjuk a kertbe. Főleg az olyan helyeken számít ez, ahol kevés az öreg, odvas fa.

A denevérek sokszor csak lassan fedezik fel az új lehetőséget, de legyünk türelmesek. Megtelepedésük esetén az odú alatt, a kipotyogó guanó jelzi majd számunkra, hogy laknak az odúban. Ilyenkor érdemes alkonyatkor meglesni a vadászni induló állatokat.

A denevérek sajnos sok helyről eltűntek, mert nincs nekik alkalmas lakóhely. Ha beköltöznek a kertünkbe kihelyezett odúba, nagyban segíthetjük a fennmaradásukat, azon kívül rengeteg éjjel repülő rovart lakmároznak be.

Mi is az a süngarázs?

A sünök is főként éjszaka kelnek útra. Mindenféle férget, csigát, összeszednek, így a veteményeskertünk védelmezőivé is válhatnak. Ezen kívül persze kedves társaink is az alkonyati kertünkben.

Mit is kell tennünk, hogy „saját sünink” legyen?

A sünök is szeretik, ha el tudnak bújni, amikor pihenni akarnak. Helyezzünk ki a kert valamely nyugodt zugába egy úgynevezett süngarázst. Ez tulajdonképpen egy kis védett búvóhely, melyet, ha tetszik a sünnek szépen megtöm avarral meg más dolgokkal, így nappal jó lesz neki a nappali pihenésre.

Természetesen, az a legjobb, ha hagyunk a kert végében egy farakást. Az az igazi telelőhelye a sünöknek! Leásnak a farakás alá és gyakran ott töltik a telet, a föld alatt, mivel a farakás megóvjja őket a külső veszélyektől, sőt, ha még hó is borítja, meleget is biztosít számukra. A farakás persze a csemeték felneveléséhez is kitűnő hely lehet!

Fontos!

Kerti hulladék égetése előtt óvatosan forgassuk át a halmot, mert a sünök szívesen használják téli búvóhelynek! Ha kerti tavunk van, annak a szegélye ne

legyen meredek! Sok sün fullad bele a kerti tavakba, mert nem tudnak kimászni belőle. Jó, ha a szomszéd kerítésén hagyunk egy kis átjárót a sünöknek, főleg, ha az is állatbarát kertbe vezet.

Ezzel zárom is szavaimat. Ha az előbb leírtakkal kapcsolatban az olvasónak kérdése lenne, bizalommal hívja a 06/20 430-3166 telefonszámot, vagy keresse fel a www.mme.hu honlapot.

Minden olvasónak kívánom, hogy a kertjében, vagy akár a lakóhelyéhez közel eső parkban sikeresen tudja alkalmazni a leírt taktikákat.

Építsünk ki közösen egy állatbarát kert hálózatot Magyarországon!